

Підтримку надає:

Федеральне міністерство
продовольства і
сільського господарства

на підставі рішення
Німецького Бундестагу

Німецько-український
агрополітичний діалог

При Інституті економічних досліджень та політичних консультацій

Звіт з аграрної політики

APD/APB/04/2015

Досвід Німеччини/ЄС у регулюванні ринку молока

Дітер Мірбах

Київ, грудень 2015 року

Про проект "Німецько-український агрополітичний діалог" (АПД)

Проект «Німецько-український агрополітичний діалог» підтримує Україну у справі реформування аграрного законодавства та аграрної політики з урахуванням міжнародного досвіду Німеччини та інших країн, а також міжнародних організацій (ЕС, СОТ), відповідно до принципів ринкової економіки та структурної політики. Проект підтримується Федеральним міністерством продовольства та сільського господарства ФРН в межах програми двостороннього співробітництва та реалізується у співпраці з уповноваженою компанією ТОВ ГФА Консалтинг груп та виконавцями проекту – компанією ТОВ ІАК АГРАР КОНСАЛТИНГ та Лейбніц-Інститутом аграрного розвитку в країнах перехідної економіки (ІАМО). З українського боку відповідальним за виконання проекту є Інститут економічних досліджень і політичних консультацій (ІЕР).

www.apd-ukraine.de

Автор

Дітер Мірбах

d.mirbach@dlg.org

ЗМІСТ

1. РОЗВИТОК ВИРОБНИЦТВА МОЛОКА ПО ВСЬОМУ СВІТІ	4
2. ВИРОБНИЦТВО МОЛОКА ТА ЗМІНА СТРУКТУР В НІМЕЧЧИНІ	5
3. КОНСУЛЬТУВАННЯ ТА ПІДТРИМКА МОЛОЧНОГО ВИРОБНИЦТВА У НІМЕЧЧИНІ	8
4. ПЕРЕРОБКА МОЛОКА ПО ВСЬОМУ СВІТІ ТА В НІМЕЧЧИНІ	8
5. КООПЕРАТИВ ЧИ ПРИВАТНЕ ПІДПРИЄМСТВО?	10
6. РЕГУЛЮВАННЯ ВИРОБНИЦТВА МОЛОКА	11
7. ПІДТРИМКА МОЛОЧНОГО ВИРОБНИЦТВА У НІМЕЧЧИНІ	12
8. ПОСТАНОВА ЩОДО ОБ'ЄМІВ МОЛОКА – РЕГУЛЮВАННЯ МОЛОЧНИХ КВОТ	13
9. ЦІНОУТВОРЕННЯ ТА РОЗВИТОК ЦІНИ НА МОЛОКО В ЄВРОПІ.....	14
10. ВИСНОВОК.....	15
11. ПЕРСПЕКТИВА.....	16

СПИСОК МАЛЮНКІВ:

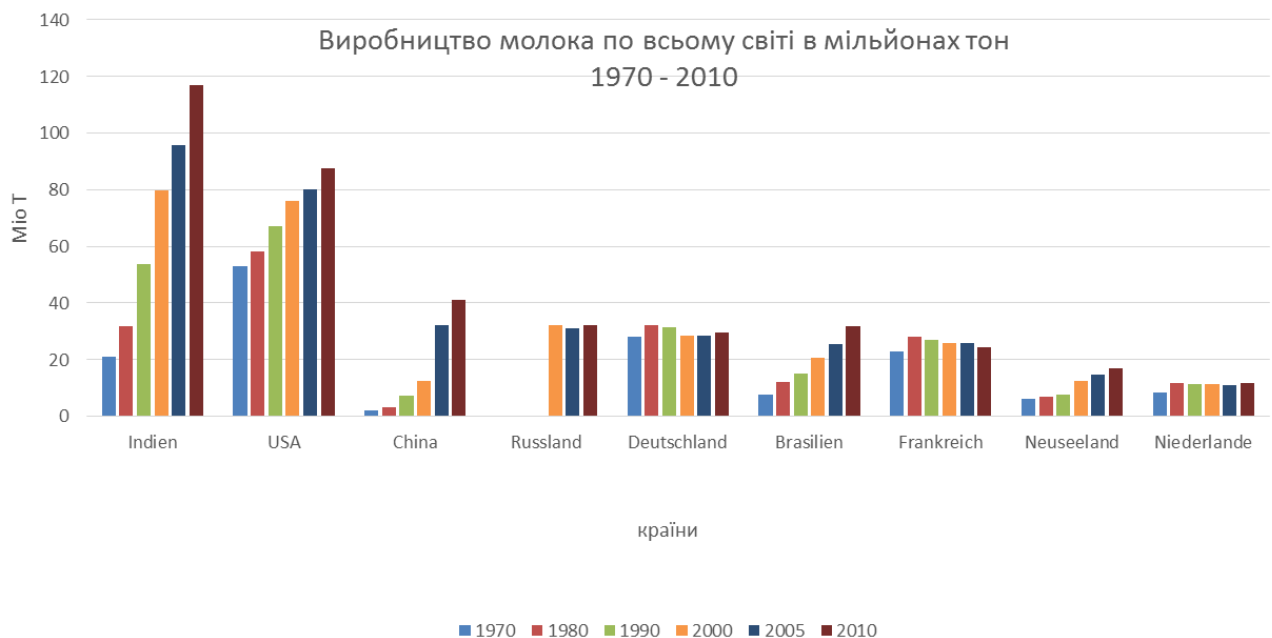
Малюнок 1: Розвиток всесвітнього виробництва молока 1970 – 2010 рр.	4
Малюнок 2: Виробництво молока в Україні 1993 – 2013 рр. згідно даних FAO	5
Малюнок 3: Зміна кількості поголів'я в Німеччині (1964 – 2011 рр.)	5
Малюнок 4: Структура утримання молочної худоби в Німеччині.....	6
Малюнок 5: Регіональні акценти в молочному виробництві Німеччини.....	7
Малюнок 6: Розмір стад у німецьких підприємствах з молочною худобою	7
Малюнок 7: Молокопереробні підприємства у світі за оборотом у € та USD.....	9
Малюнок 8: Молокопереробні підприємства в Німеччині 1991 – 2009 рр.	9
Малюнок 9: 10 найбільших молокопереробних підприємств Німеччини, обіг в Німеччині та загальний обіг.....	9
Малюнок 10: Розвиток закупівельної ціни протягом 1999 -2011 рр., 16 молокопереробних підприємств, стандартна ціна	14
Малюнок 11: Розвиток закупівельних цін в ЄС протягом 2014 та 2015 років.....	15

1. РОЗВИТОК ВИРОБНИЦТВА МОЛОКА ПО ВСЬОМУ СВІТІ

За даними всесвітньої продовольчої організації об'єднаних націй (FAO) по всьому світі наразі існує близько 150 мільйонів підприємств, які виробляють молоко, що, переважним чином, є дрібно структурованими з малим розміром поголів'я. По всьому світі виробництво молока зростає. В той час, як у розвинених країнах відмічається збільшення об'ємів виробленого молока на корову, збільшення об'ємів виробництва у менш розвинутих країнах проходить за рахунок збільшення поголів'я молочної худоби. Часто кліматичні умови та кормова база у менш розвинутих країнах не підходять для інтенсивного виробництва молока, яке має місце у західних індустриальних країнах.

На малюнку 1 можна побачити, що окремі країни та регіони з 1970 року збільшили їхнє виробництво в чотири рази, в той час як інші країни/регіони, що стосується виробництва молока по всьому світі, залишилися практично на тому ж самому рівні:

Малюнок 1: Розвиток всесвітнього виробництва молока 1970 – 2010 рр.

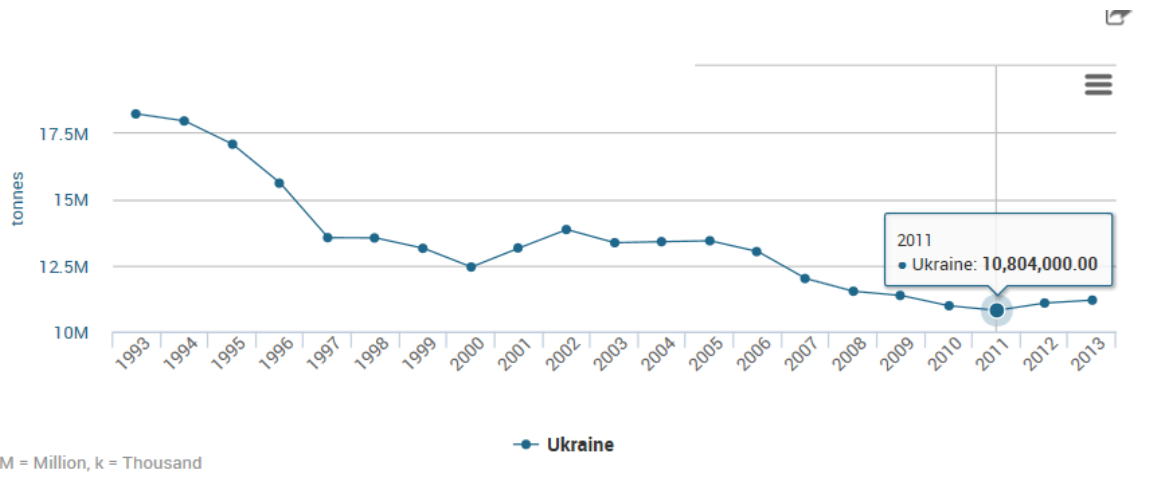

Джерело: National Dairy Development Board (Indien), FAOSTAT

Зокрема європейські країни, через обмеження по виробництву молока («молочні квоти»), не змогли збільшувати їхні об'єми виробництва з 1970 року.

Китай, Індія, а також Нова Зеландія, як найважливіші країни-експортери молока, розширили виробництво, в той час, як виробництво молока в багатьох державах Східної Європи залишилося на тому ж самому рівні, або навіть скоротилося.

Малюнок 2: Виробництво молока в Україні 1993 – 2013 рр. згідно даних FAO

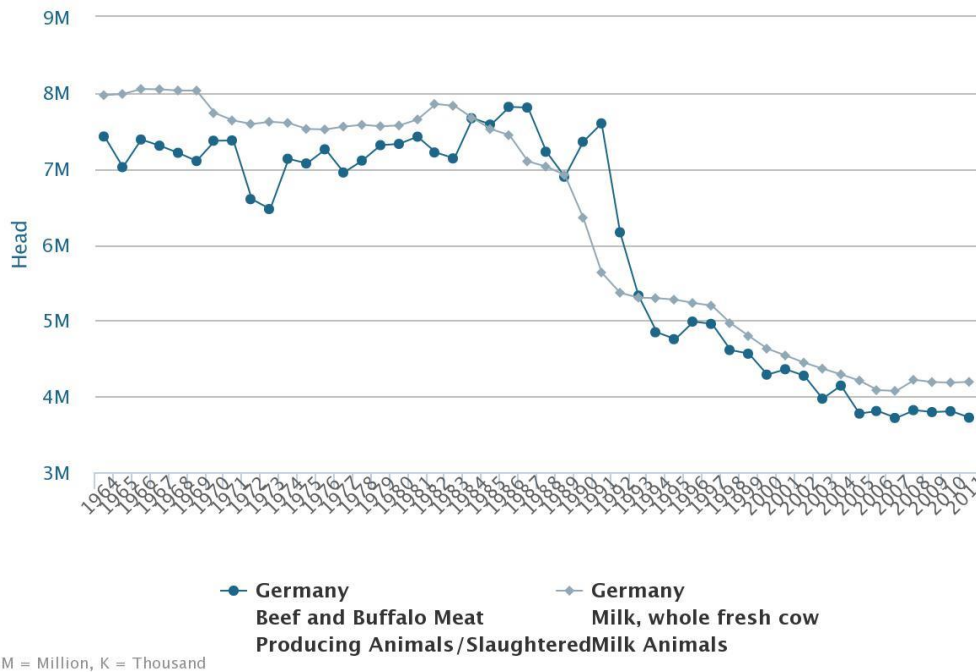

Джерело: FAOSTAT

2. ВИРОБНИЦТВО МОЛОКА ТА ЗМІНА СТРУКТУР В НІМЕЧЧИНІ

За останні 50 років кількість молочних корів в Німеччині практично скоротилося вдвоє (Малюнок 3). В той час, як на середину 60-х років нараховувалося іще більше 8 мільйонів молочних корів, на сьогодні поголів'я молочної худоби в Німеччині складає близько 4,2 мільйонів корів.

Малюнок 3: Зміна кількості поголів'я в Німеччині (1964 – 2011 рр.)

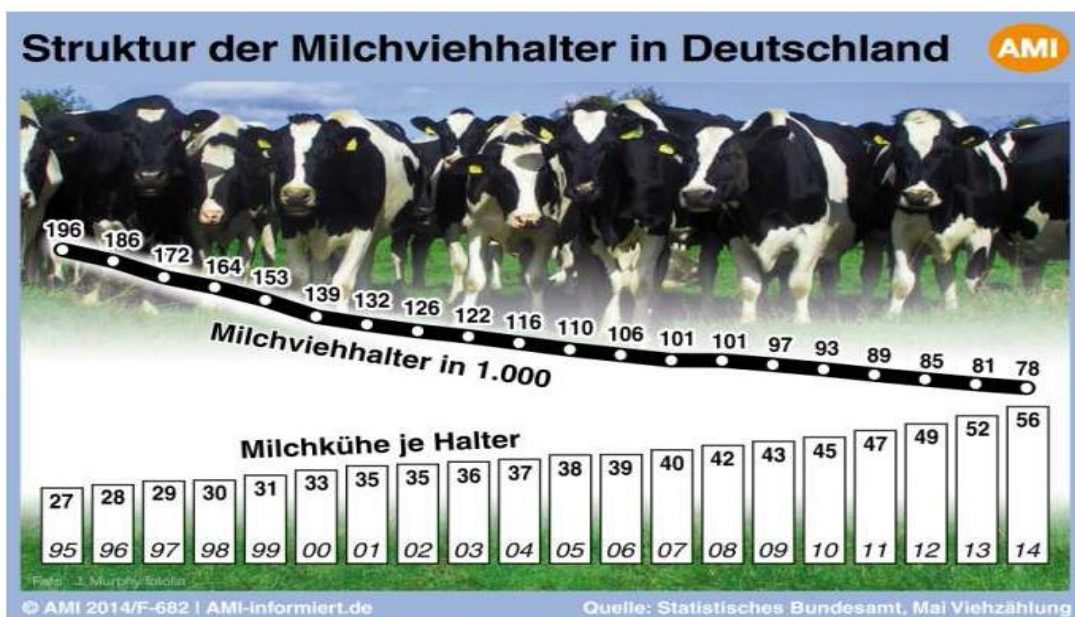

Джерело FAOSTAT

На противагу цьому, об'єми виробленого молока до середини останнього десятиліття практично зберігалися стабільними; тільки з поступовим збільшенням молочних квот в рамках підготовки до відміни регулювання по гарантованому виробництву молока, запланованому на 31.03.2015 року, спостерігалось покрокове збільшення щорічного виробництва молока по 1 проценту з 2007 року.

З середини 1990-х років розмір середнього молочного стада в Німеччині збільшився з 27 до 56 молочних корів (Малюнок 4). Таким чином поступово збільшувалася молочна продуктивність з 4200 кг молока в 1950 році до 7743 кг молока в 2010 році. Наведені дані, у перерахунку, відносяться до молока з вмістом жиру на рівні 4 процентів та вмістом білку на рівні 3,4 процентів на кілограм.

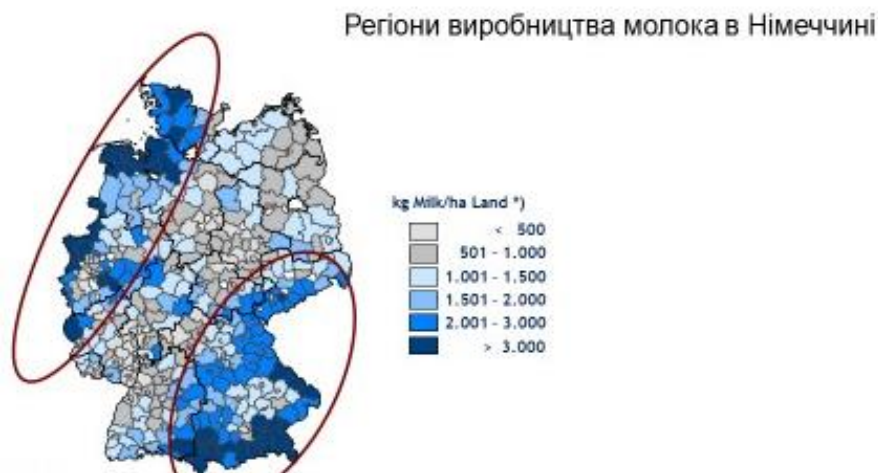
Малюнок 4: Структура утримання молочної худоби в Німеччині

Джерело: AMI

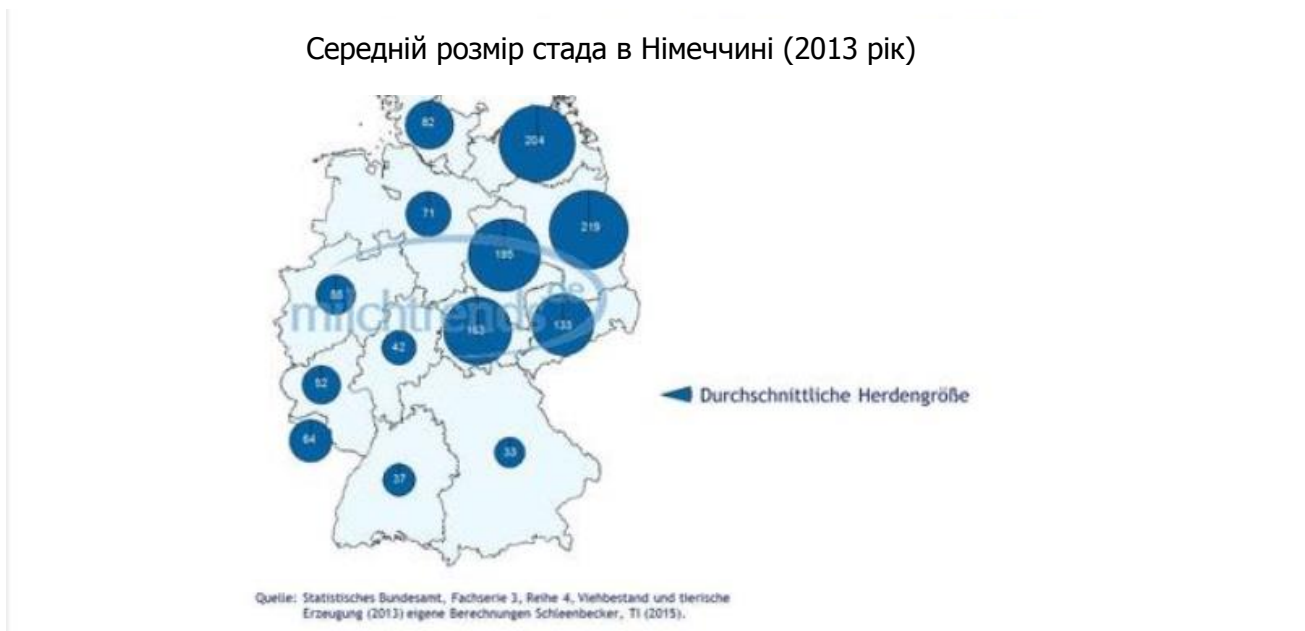
Основні області молочного виробництва розташовуються в класичних регіонах з високою часткою лугів та пасовищ: з одного боку Північно-Західна низина від нижнього Рейну до Шлезвіг Гольштайну та з іншого боку Південна Німеччина (Баварія та Баден-Вюртемберг) починаючи з Альгою/Швабії та Альпійського Передгір'я (Малюнок 5).

Малюнок 5: Регіональні акценти в молочному виробництві Німеччини

На основі історичного розвитку великі стада молочних корів можна знайти перш за все в регіонах колишньої НДР – в так званих нових федеральних землях (Малюнок 6). Тут можна знайти великі поголів'я тварин, однак, при доволі низькій щільності постановки худоби та об'ємах виробництва на федеральну землю, в результаті малої кількості худоби у перерахунку на гектар. У східних федеральних землях, тим часом, можна зустріти стада з найвищими показниками по продуктивності на корову на рік.

Малюнок 6: Розмір стад у німецьких підприємствах з молочною худобою

3. КОНСУЛЬТУВАННЯ ТА ПІДТРИМКА МОЛОЧНОГО ВИРОБНИЦТВА У НІМЕЧЧИНІ

Консультавання, нагляд та заходи по підтримці сільського господарства у Федеративній Республіці Німеччина, як федеральній системі, знаходяться у віданні окремих федеральних земель. Державне, і в попередні часи переважно безкоштовне, консультавання значно скорочується. Кожна федеральна земля має власне Міністерство сільського господарства. Владні органи середньої ланки, такі як земельні установи, є відповідальними за ведення консультавання та прикладних напрямків досліджень. У федеральних землях Північно-Західної Німеччини (Північний Рейн-Вестфалія, Нижня Саксонія, Шлезвіг Гольштейн) були засновані сільськогосподарські палати, які з одного боку беруть на себе частину державних завдань та функцію нагляду, а з іншого боку є відповідальними за консультавання та самоуправління для їхніх (багаточисельних) членів-фермерів. Державні ветеринарні відомства на рівні округів федеральних земель – окружні ветеринарні управління – є відповідальними як за нагляд за продуктами харчування, так і за вимоги до захисту тварин та гігієни. За скороченням консультавання, яке підтримувалося державою та\або новим структуруванням після об'єднання Німеччини в 1989 році, консультавання для сільськогосподарських підприємств розвинулося до систем, які частково підтримуються державою в формі робочих кіл (наприклад, консультаційні об'єднання та робочі кола у Шлезвіг Гольштейні). У федеральних землях колишньої НДР з самого початку відмовилися від створення державної системи консультавання.

За прикладом консультавання в економічній та податковій областях, приватні консультаційні організації пропонують сільськогосподарським підприємствам, за певну винагороду, відповідну підтримку у виробничо-технічних питаннях. В цьому зв'язку слід також відмітити, що цілий ряд компаній з суміжних областей виробництва, наприклад, виробники змішаного корму, пропонують консультавання щодо питань годівлі тварин та дослідження основних кормів для точного розрахунку раціонів.

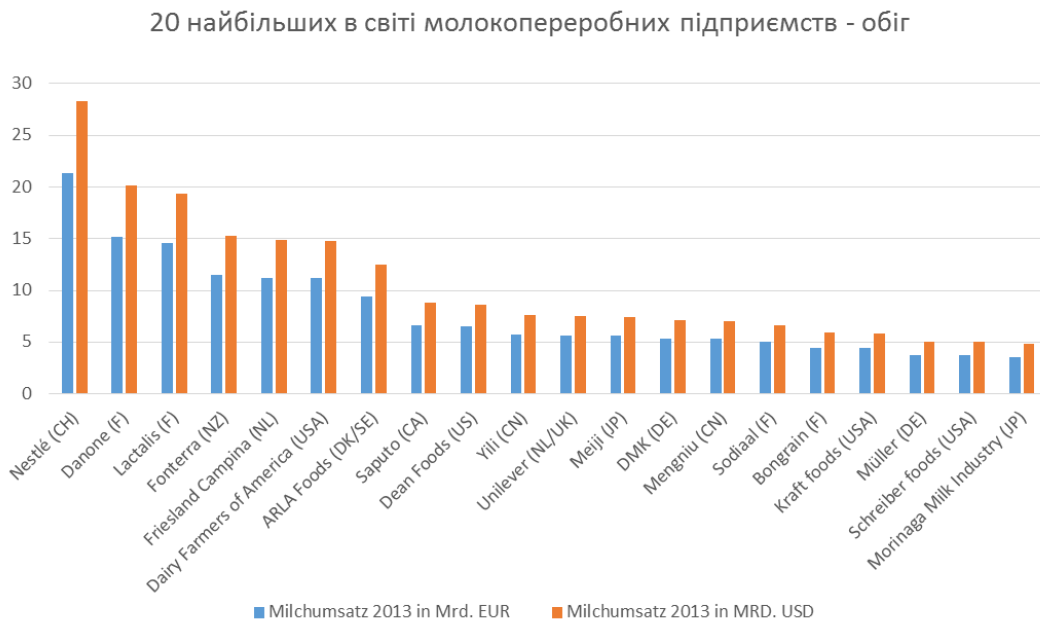
Прикладні дослідження щодо різноманітних питань сучасного молочного виробництва проводяться разом у 14 навчальних та дослідних станціях. Особлива увага приділяється питанням подальшого розвитку сучасних технологій утримання та годівлі тварин на молочних підприємствах. На першому плані стоять аспекти доброго самопочуття тварин та їхнього утримання і забезпечення, по-можливості максимально наближеного до їхніх потреб.

4. ПЕРЕРобКА МОЛОКА ПО ВСЬОМУ СВІТІ ТА В НІМЕЧЧИНІ

Молокопереробні підприємства по всьому світі – слідуючи за збільшенням виробничих одиниць у виробників молока – також збільшилися в своєму розмірі та потужностях.

Малюнок 7 показує 20 найбільших молокопереробних підприємств в світі за обігом молока у млрд. € та за обігом молока у млрд. USD.

Малюнок 7: Молокопереробні підприємства у світі за оборотом у € та USD

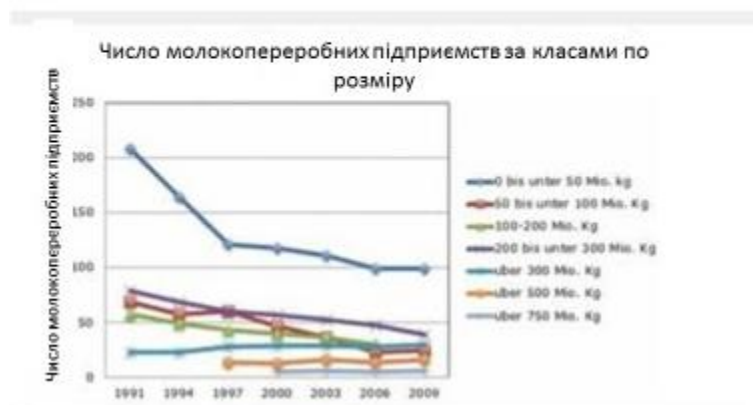

Джерело: MIV

У молокопереробці Німеччини зміна структури підприємств також призвела до утворення великих одиниць. В той час, як у 1935 році було зареєстровано понад 4000 молокопереробних підприємств, у 2013 році цей показник вже складав лише 142 підприємства. Малюнок 8 показує зміни у молокопереробних підприємствах Німеччини, починаючи з 1991 року.

Малюнок 8: Молокопереробні підприємства в Німеччині 1991 – 2009 рр.

Зміна структури молокопереробних підприємств в Німеччині

Джерело: Milchtrends.de

В цьому зв'язку важливо вказати на те, що серед 10 найбільших молокопереробних підприємств Німеччини наразі знаходяться 3 компанії, чие головне представництво не знаходиться в Німеччині (Малюнок 9).

Малюнок 9: 10 найбільших молокопереробних підприємств Німеччини, обіг в Німеччині та загальний обіг

Топ 10 молокопереробних підприємств в Німеччині в 2015 році			
рейтинг	підприємство	Обіг в Німеччині в 2014 році в млн. євро	Груповий обіг в 2014 році в млн. євро
1	DMK Deutsches Milchkontor	3.180	5.300
2	Theo Müller ¹⁾	1.600*	3.700*
3	Arla Foods	1.550*	10.614
4	FrieslandCampina	1.370*	11.348
5	Hochwald Foods	680	1.589
6	Bayernland Gruppe ²⁾	630	900
7	Hochland	580	1.280
8	Savencia ²⁾	500*	4.600
9	Meggie	434	1.100
10	Zott	425*	955

*geschätzt

Джерело: MIV

5. КООПЕРАТИВ ЧИ ПРИВАТНЕ ПІДПРИЄМСТВО?

Молокопереробні підприємства можуть бути організовані або на кооперативних засадах, або як приватні підприємства. Найбільший молокопереробник в Німеччині, Німецька Молочна Контора (das Deutsche Milchkontor) був створений в 2011 році в результаті злиття двох найбільших молокопереробних кооперативів, Humana та Nordmilch. Найважливішою різницею між кооперативним та приватним молокопереробним підприємством є той факт, що фермер, як постачальник молока, є водночас і співвласником підприємства. В ідеальному випадку кооператив працює на благо його членів – членів кооперативу. Штатне керівництво, як правило, передано наглядовій раді, членами якої також є фермери. Вона, в свою чергу, бере на себе як визначення стратегічних завдань, так і здійснення нагляду. Фермер, як член кооперативу, має зобов'язання постачати свою продукцію, з іншого боку кооператив також бере на себе зобов'язання забирати та переробляти все вироблене його членами молоко.

Протилежно до цього підходу працюють приватні молокопереробні підприємства. Фермер, як постачальник, як правило, керується прописаною в договорі домовленістю щодо ціни та об'єму молока, яке він має постачати. В переробному підприємстві відсутня частка капіталу, що належить виробникові. Компанія Theo Müller, яку на Малюнку 10 можна знайти на 2 місці, є підприємством, організованим на суто приватних засадах.

Інший варіант побудови ділових стосунків між виробником молока та переробником – це створення так званих об'єднань виробників молока. Такі об'єднання виробників ставлять своїм завданням отримання оптимальної ціни за рахунок збільшення партій молока для постачання до переробника та допомогу його членам отримати трохи більше сили на ринку.

6. РЕГУЛЮВАННЯ ВИРОБНИЦТВА МОЛОКА

Молоко представляє собою продукт харчування, який швидко псується. Через це захисту споживачів приділяється велика увага. Таким чином має бути досягнуто, що молоко може вироблятися для його подальшого використання в якості продукту харчування тільки у бездоганних гігієнічних умовах.

Виробництво молока регулюється цілим рядом законодавчих постанов, так само, як переробка молока і запуск його в обіг в якості продукту харчування; також існують законодавчі вимоги до виробничих та переробних підприємств.

28. лютого 1951 (!) року Німецький Бундесрат прийняв закон про молоко та жир, останні зміни до якого було внесено 31.08.2015 року.

Постанова про молоко (MVO), прийнята 2000 року, була замінена 15. серпня 2007 року Директивою ЄС щодо гігієни продуктів харчування для уніфікації постанов щодо продуктів харчування загалом на території всього Європейського Союзу. Поряд із визначенням певних понять окремі, постанови, директиви регулюють процес отримання, обробки та випуску в обіг сирого молока, включаючи молоко, яке попередньо обробляється і продається у пляшках безпосередньо у господарствах (гарантійне, паспортне молоко). Окрім цього врегульовується виробництво, обробка та випуск в обіг термічно обробленого молока та продуктів, вироблених на його основі.

Детальні вимоги ставляться до:

- Поголів'я тварин,
- Підприємства, на якому виробляється молоко,
- Доїння,
- Обробки молока,
- Роботи у тваринницьких приміщеннях на підприємстві,
- Персоналу, який задіяний у виробництві молока.

Постанова про гігієну та прийняті в окремих федеральних землях адміністративні розпорядження, спрямовані на виконання MVO, окрім цього визначають відповідальність за нагляд за виконанням окремих приписів.

Таблиця 1: Законодавчі вимоги щодо питань якості молока:

Критерій	Граничний показник (макс.)
Мікроорганізми (бактерії) на мл	до 100.000 за геометричним середнім показником за останні 2 місяці
Соматичні клітини на мл	до 400.000 за геометричним середнім показником за останні 3 місяці
Точка замерзання	Не допускається домішок води; якщо точка замерзання > -0,515°C, виправдовує підозру на домішки води, то проводиться перевірка підприємства за пробами з корівника
Інгібітори (антибіотики, залишки)	Не повинні виявлятися офіційною перевіркою, інакше молоко не може передаватися до загального обігу

Якщо збільшені граничні показники по вмісту мікроорганізмів та/або соматичним клітинам, виробник молока отримує повідомлення про можливу заборону на постачання молока. За-

борона на постачання молока вступає в силу, якщо середній показник протягом наступних 3 місяців знову не знизиться до норми.

Основою для здійснення виплат за молоко (в Німеччині) є припис щодо якісних показників молока (MGVO) від 9. липня 1980 року. MGVO регулює число проб молока, які слід відбирати щомісяця, та проведення дослідження молока за відповідними якісними показниками:

Таблиця 2: Дослідження якості молока відповідно до припису якісних показників у Німеччині

Якісний показник	Досліджень на місяць, згідно MGVO
Вміст жиру	3
Вміст білку	3
Бактеріальне забруднення	2
Соматичні клітини	1
Інгібітори	2
Точка замерзання	1

В той час, як базисна ціна на продане молоко, так як і надбавки від переробника за вміст білку та жиру зазначаються у договорі на постачання молока між фермером та молокопереробним підприємством, зменшення ціни через відхилення по якості є законодавчо прописаними.

Таблиця 1: Зменшення ціни через відхилення по якості

Якісний показник	Зменшення ціни при перетинанні граничних показників
Бактеріальне забруднення	0,04 євро на кг
Вміст соматичних клітин	0,02 євро на кг
Точка замерзання (додавання води)	Видалення партії, приватноправове зменшення виплати за молоко визначається у договорі про постачання
Інгібітори	0,05 євро на кг на весь місяць поставок при одноразовому позитивному результаті , 0,10 євро на кг на весь місяць поставок при багаторазовому позитивному результаті по виявленню інгібіторів в молоці.

7. Підтримка молочного виробництва у Німеччині

Все ще існує цілий ряд (державних) механізмів підтримки для виробників молока:

- Консультанти для виробників молока: консультування здійснюється через підприємство, яке займається переробкою молока, так саме, як і нагляд за дотриманням виробником молока вимог щодо гігієни та якості. Якісні дослідження молока (вміст жиру та білку, чистота) та гігієна/здоров'я (число колоніє утворюючих одиниць мікроорганізмів, вміст соматичних клітин, інгібітори) проводяться в лабораторіях контрольних об'єднань федеральних земель в окремих федеральних землях.
- Створення молочних виробничих об'єднань та кооперативів по збуту молока підтримується державою.
- Підтримка надається створенню молокозбірних пунктів, особливо для охолодження та довшого зберігання (збір молока 1 раз на 2 дні).

- Боротьба з такими зоонозами, як туберкульоз та бруцельоз (Abortus Bang) була проведена в 60-х роках минулого століття, вибракування та часткове відшкодування за вибракованих тварин проводиться державою або протиепізоотичною касою.
- Запровадження перевірки молочної продуктивності на добровільній основі, хоча і за відповідні кошти для підприємств, які беруть в ній участь.
- Служба здоров'я вим'я та служба здоров'я тварин: це добровільні та безкоштовні консультаційні служби мають надати підтримку виробникові молока особливо тоді, коли виникають проблеми з дотриманням законодавчо встановлених вимог до гігієни та якості продукції, та коли на підприємстві виникає потреба в отриманні консультації.

8. ПОСТАНОВА ЩОДО ОБ'ЄМІВ МОЛОКА – РЕГУЛЮВАННЯ МОЛОЧНИХ КВОТ

З 1984 року до 31. березня 2015 року на території Європейського Союзу діяло регулювання про можливі об'єми виробництва молока.

Постанова (EWG) № 856/84 впливає з таких ринкових спостережень:

- Кон'юнктура ринку для молочних продуктів в цілому характеризується структурним дисбалансом.
- Передача солідарної відповідальності за молоко з 1977 року не мала управлінської дії.
- Дієві заходи в їхньому впливі на доходи виробників.
- Найменш радикальні методи, не дивлячись на можливі труднощі, пов'язані з управлінням.
- Рішення: ввести спочатку на 5 років додаткову здачу молока, яке виходить за межу гарантованого порогу по об'ємам поставок.

Протягом цих 31 року було прийнято разом 33 постанови зі змінами, в тому числі:

- Регулювання у виключно важких випадках,
- Регулювання по перенесенню,
- Перенесення вищої межі на гектар,
- Регулювання щодо оренди площі,
- Створення резервів федеральних земель,
- Утримання при перенесеннях на користь федеральних резервів,
- Відміна утримань (1992),
- Федеральне сальдування (1994/1995),
- Скорочення гарантованих об'ємів (80-і роки),
- Призупинення, збільшення гарантованих об'ємів,
- „Акції молочної ренти“,
- Програми забезпечення існування.

Регулювання шляхом молочної квоти не призвело до стабілізації ціни на молоко для виробників, Малюнок 9 має це показати:

За підрахунками Рютера (Rüther 2015), тільки в Німеччині молочні квоти протягом 31 року їхнього існування призвели до створення додаткового навантаження у 1,7 € цент на кг отриманого молока. В якості інших аспектів регулювання молочною квотою слід також зазначити:

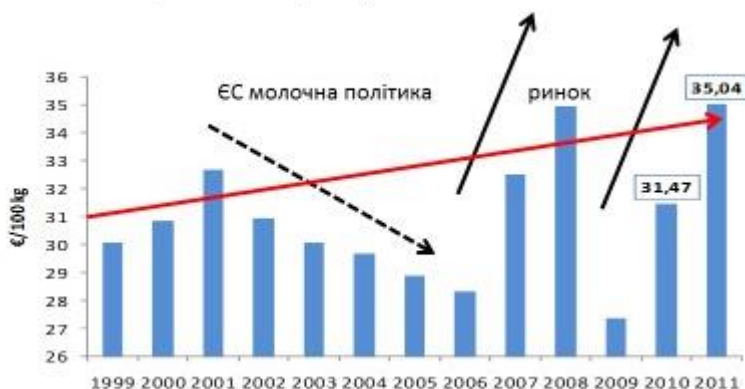
- Відсутність сталого покращення ситуації з доходами на підприємствах, які вирощують корми;
- Дуже високий трансфер (доходів) від активних виробників молока до власників молочних квот;
- Високі загальні витрати створили велике навантаження на весь сектор;
- Зміна структур не дивлячись на квотування;
- Коливання ціни не дивлячись на квотування (з 2007 року);
- Концентрація/переміщення молочного виробництва до сприятливих областей;
- Однак також: згладжування різкої зміни структури в секторі.

9. ЦІНОУТВОРЕННЯ ТА РОЗВИТОК ЦІНИ НА МОЛОКО В ЄВРОПІ

В Німеччині та загалом по Європі існує цілий ряд порівнянь ціни на молоко. Голландський фермерський союз (LTO) разом із галузевою організацією «Zuivel NL» проводять щомісячні порівняння виплаченої ціни за молоко на 17 молокопереробних підприємствах Європи за стандартних умов, що означає, що окремі індивідуальні ціни перераховуються на стандартні якісні показники, для досягнення кращого співставлення даних: 4,2 проценти по жиру, 3,4 проценти по білку, 500.000 кг постачання молока за рік, 250.000 вміст соматичних клітин та 25.000 бактерій в одному мл. Малюнок 10 показує середньорічні ціни з 16 різних молокопереробних підприємств Європи, протягом періоду з 1999 по 2011 рік. В той час, як періоди обмеженого забезпечення сировиною та кризові часи (криза з губчатою енцефалопатією 2001 року, відмова споживачів від м'яса та „відхилення“ до молочних продуктів) змусили ціну на кг молока зрушити вгору, можна розпізнати загальні тенденції в напрямку зменшення ціни на вироблену продукцію, зумовлені, зокрема, політичним впливом (EU Mid Term Review 2003).

Малюнок 10: Розвиток закупівельної ціни протягом 1999 -2011 рр., 16 молокопереробних підприємств, стандартна ціна

Ціна на молоко в Європі: більше ринку – більше “високий”

Джерело EDF – PZ Milchpreisvergleich

В довгостроковій перспективі можна розпізнати легкий позитивний розвиток ціни (червона лінія), хоча сам розвиток ціни не дозволяє робити висновок щодо рентабельності молоч-

ного виробництва. Особливо в часи високих закупівельних цін на молоко можна відмічати набагато вищі ціни на закупівлю, зокрема, кормових засобів (концентровані корми), а також інші засоби виробництва.

З закінченням дії регулювання щодо допущених об'ємів виробництва молока в ЄС на 1. квітня 2015 року політика перестала здійснювати вплив на розвиток ринку. Наразі закупівельні ціни на молоко по Європі знаходяться на рівні нижче виробничих витрат на кг молока через надто високу пропозицію та політичні торговельні обмеження, які не дозволяють розвантаження ринку за рахунок експорту (в тому числі ембарго ЄС з Росією). Малюнок 11 показує, що з запровадженням ембарго наприкінці літа 2014 року вже розпочалося падіння ціни, а не тільки з часу закінчення дії регулювання об'ємів виробництва молока навесні 2015 року:

Малюнок 11: Розвиток закупівельних цін в ЄС протягом 2014 та 2015 років

Закінчення дії молочних квот та
(актуальна) ціна на молоко

Джерело: LTO (NL)

10. Висновок:

Виробництво та переробка молока в Німеччині та в Європі піддаються наразі значним змінам

- Менша кількість підприємств утримує більше тварин.
- Має місце цілеспрямоване консультування для сприяння прогресу.
- Закон про молоко, постанова про молоко та постанова про якісні показники по молоку є законодавчими регулюваннями для покращення якості продукту молоко для кращих можливостей в подальшій переробці та для гарантування якості продуктів харчування з молока та молочних продуктів.
- Консультування виробників молока в Європі, яке спочатку підтримувалося державою, все більше і більше приватизується. Розвиток середніх розмірів молочного стада іде в напрямку отримання економічно доцільних одиниць.
- Німеччина є країною – експортером молока, найбільшим виробником в ЄС.

- Виробництво наразі не зростає за рахунок незадовільної цінової ситуації. Особливо підприємства, які в останні роки в очікуванні закінчення дії кількісних обмежень на виробництво проводили інвестиції, мають наразі великі проблеми з ліквідністю.
- Вироблене в Німеччині молоко на більше ніж 90 відсотків переробляється на молокопереробних підприємствах (виключення: продаж з подвір'я, прямий продаж, підприємства, які вироблять гарантійне, паспортне молоко). Прямий продаж необробленого, сирого молока допускається тільки в дуже вузьких межах.
- Концентрація виробництва в більших одиницях мала місце також з боку молокопереробної індустрії.
- Навіть після закінчення дії регулювання об'ємів виробленого молока політика все ще має вплив на виробництво та торгівлю через введення ембарго та торгівельних обмежень.

11. ПЕРСПЕКТИВА:

- В майбутньому в Німеччині та в ЄС не буде гарантованих цін або обмежень по об'ємам виробництва:
 - Дуже низька частка державних закупівель (інтервенційна ціна на масло та знежирене сухе молоко),
 - Виробництво молока більше не пов'язане з володінням квотою.
- Наявні (потенційні) експортні ринки (особливо Азійські), чия стійкість, однак, є ненадійною. Політичний вплив масивно діє на те, що відбувається на ринку.
- При коливанні закупівельних цін на молоко існує великий тиск на підприємства щодо їхньої господарчої економічності та довгострокової витривалості.
- В Німеччині та в інших частинах Європейського Союзу все більше зростає вплив на виробництво молока ззовні – з боку організацій споживачів, так званих недержавних організацій (NGO). Все більшу роль в дискусії про сучасне виробництво молока відіграють аспекти доброго самопочуття тварин та виробництва молока такого, яким його хочуть бачити споживачі і яке є сприятливим для тварин, як наприклад, утримання тварин на пасовищі прийнятний розмір стада та заборона прив'язного утримання для молочних корів.
- Актуальна ціна на молоко не дозволяє навіть найкращим підприємствам працювати покриваючи витрати, щоб в довгостроковій перспективі гарантувати роботу та розвиток підприємств.
- Інтенсивний моніторинг витрат при виробництві та переробці є передумовою для довгострокової перспективи для виживання власного підприємства.
- Для окремих підприємств є важливим звертати увагу на ті фактори, на які вони самі можуть здійснити вплив для їхньої оптимізації. Це перш за все власні господарчі витрати, однак, також і добра якість виробленої продукції, наприклад, виплати надбавок за якість молока, яка є значно вищою за передбачені законодавством стандарти. Здорові тварини, які довго живуть, добре навчені та мотивовані співробітники, а також стабільні відносини з партнерами з переробки та збуту (молокопереробні підприємства) є наступними передумовами для гарантування подальшого існування підприємства.
- Стратегії для гарантування ціни:

- Договори між виробниками та переробниками на довгий період при одночасному точному розрахунку витрат на підприємстві з молочною худобою.
- Наразі обговорюється гарантування ціни через товарні біржі по терміновим (ф'ючерсним) операціям, подібно до MATIF у Парижі, однак, на рівні виробників це поки що не можна застосовувати на практиці.
- На основі наявного в ЄС і діючого на всій території ЄС єдиного законодавства, можна більше не очікувати втручання держави у перебіг подій на ринку та у ціноутворення.